

Vie kuntasi elinikäisen oppimisen aallonharjalle:

5 TULEVAISUUDEN SIVISTYSTEKOJA

KANSALAI SOPISTOMYÖNTEISEEN

KUNTAAN

Yli **600 000 suomalaista** opiskelee vuosittain kansalaisopistossa. Opistojen toiminta ulottuu kaikkien kuntien alueelle. Sinunkin kunnassasi toimii siis kansalaisopisto, joka tarjoaa kuntalaisille uusia tietoja ja taitoja iästä ja koulutustaustasta riippumatta. Kansalaisopisto voi olla nimeltään **kansalaisopisto, työväenopisto, opisto** tai **aikuisopisto**.

Useimmiten opetustarjontaan kuuluu kielten, liikunnan, tietotekniikan, käsityön, musiikin sekä kotitalouden ja kuvataiteen kurseja ja yhteiskunnallisia aineita. Osassa kunnista kansalaisopistopalveluja saattaa tuottaa myös yksityinen, voittoa tavoittelematon toimija.

Kansalaisopisto tuottaa tutkitusti* opiskelijalle opittujen asioiden lisäksi merkittäviä laajempia hyötyjä, kuten **hyvinvointia, itseluottamusta, uutta arkeen tai työhön liittyvää osaamista ja ystävyyssuhteita**. Myös motivaatio itsensä kehittämiseen ja itsestään huolehtimiseen kasvaa.

Kansalaisopisto-opiskelusta saadut hyödyt ovat erityisen suuret alhaisen pohjakoulutuksen saaneiden osalta. Tämä kaikki on myös kunnalle taloudellisesti kannattavaa: kansalaisopistoon panostettu euro palaa yli kolminkertaisena takaisin mm. kunnan sosiaali- ja terveysmenojen vähentyessä.*

Listasimme **5 sivistystekoa**, joilla voit kuntapäätäjänä edistää kuntasi elinvoimaisuutta.

1.

Käytä kekseliäästi kansalaisopiston ketteryyttä kunnan strategian valmistelussa ja toteutuksessa.

Yhteiskunnallinen eheys edellyttää hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamista. Fyysisesti, sosiaalisesti ja henkisesti hyvinvoivat kuntalaiset näkyvät yhteiskunnan vähenevinä sote-kuluina.

Kansalaisopisto kannattaakin nähdä yhä vahvemmin osana kunnan **ennaltaehkäisevää hyvinvointisuunnittelua ja -toteutusta** sekä elinvoimaisuuden ja vetovoimaisuuden lisäämistä tuomalla kansalaisopiston toimintaa näkyviin esimerkiksi kunnan strategiaan, hyvinvointikertomukseen, kulttuurikasvatussuunnitelmaan sekä TEA-viisariin.

2.

Hyödynnä kansalaisopiston potentiaali osana jatkuvan oppimisen palvelujärjestelmää.

Nykyinen työ ja arki vaativat osaamisen päivittämistä ja uudenlaisia tietoja ja taitoja läpi elämän. Elinikäisen oppimisen periaatteelle toimintansa perustava kansalaisopisto tarjoaa kaikenikäisille kuntalaisille mahdollisuuksia oman osaamisen ja kansalaistaitojen kehittämiseen eri elämäntilanteissa.

Työelämän ja työllistymisen tueksi kunnan kannattaa kohdentaa kuntakokeilu- ja muita resursseja esimerkiksi kansalaisopiston digi- ja perustaitojen opetustarjontaan tai maahanmuuttajakoulutukseen. Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käytänteiden kehittyessä myös kansalaisopistoissa suoritettujen opintojen hyödyntäminen työelämässä tai osana muita opintoja helpottuu.

Kansalaisopistolla on monella paikkakunnalla tärkeä merkitys kuntalaisten yhteisenä olohuoneena sekä yhteisöllisyyden luojana – aivan erityisesti ikäihmisille sekä väestön vähentyessä pienillä sivukylillä.

On tärkeää, että kansalaisopisto-opiskelu on mahdollista lähi-opetuksena siellä, missä ihmiset asuvat ja liikkuvat. Verkko-opetuksella voimme lisätä saavutettavuutta ja tavoittaa myös heidät, jotka eivät syystä tai toisesta lähiopetukseen voi tai halua osallistua.

3.

Varmista, että kansalaisopiston valtionosuudet säilyvät vaikeinakin aikoina.

Tiedämme tutkitusti, että opiskelijan hyvinvoinnin lisääntyessä yhteiskunnan taloudelliset panostukset kansalaisopistoon palautuvat rahassakin mitattuna moninkertaisina.*

Henkisiä voimavaroja kuluttaneen pandemian jälkeen on ensiarvoisen tärkeää, että kuntalaisille on edelleen tarjolla mahdollisuuksia sosiaaliin kohtaamisiin ja uuden oppimiseen. Kuntalaisten suuresti arvostamana toimijana kansalaisopisto voi luontevasti toimia myös koronan jälkeisen ajan yhteisöllisyyden jälleenrakentajana.

On hyvä muistaa, että kuntaan tuleva kansalaisopiston valtionosuusrahoitus on sidottu suoraan opiston toteuttaman opetuksen määrään: jyrkät leikkaukset opetuspäämiin uhkaavat siis kunnan saamaa valtionosuusrahoitusta. Kunnan suora tuki myös mahdolliselle yksityiselle kansalaisopistolle avustusten tai tilojen muodossa koituu aina kuntalaisten hyödyksi.

Huolehdiathan siitä, että **kansalaisopistosii toiminta pysyy elinvoimaisena myös näiden poikkeuksellisten aikojen jälkeen** ja että myös kurssimaksut pidetään lainkin vaatimalla kohtuullisella tasolla, jotta kansalaisopisto-opiskelu säilyy aidosti kaikkien kuntalaisten saavutettavissa.

**HUOLEHTIMALLA
KANSALAIPOPISTOSTASI
PANOSTAT KUNTALAIESTI
OSAAMISEEN JA HYVINVOINTIIN**

4.

Edistä yhteistyötä kansalaisopiston sekä kunnan muiden oppilaitosten ja toimijoiden kesken.

Kansalaisopistossa on usein paljon hyödyntämätöntä osaamista, joka kannattaa ottaa kunnassa käyttöön mahdollisimman laajasti.

Opisto voi normaalin opetuksensa ohessa toteuttaa tilauksesta esimerkiksi kunnan henkilöstö- tai luottamushenkilökoulutusta, harvinaisten vieraiden kielten opetusta tai lukiodiplomikursseja yhteistyössä lukion kanssa tai YTO-aineita ammatillisten oppilaitosten kanssa. Kansalaisopiston osaamista kannattaa hyödyntää harrastamisen Suomen mallin toteuttamisessa kunnassa. Synergioita eri oppilaitosmuotojen välillä voi löytyä myös henkilöstön osalta.

Kansalaisopisto voi myös tuottaa tilauspalveluna yritysten ja muiden toimijoiden tarpeisiin hygieniapassikoulutuksen, ensiapukoulutuksen tai kursseja vaikkapa vuorovaikutus- ja esiintymistaitojen, kielenhuollon ja kirjoittamisen näkökulmasta.

5.

Pidä kansalaisopiston opetustilat kunnossa & varmista opiston henkilöstöressurssien riittävyys.

Tarjoo kuntalaisille mahdollisuus kehittyä ja harrastaa kunnollisissa puitteissa: kun kansalaisopistolla on käytössään turvalliset ja tarkoituksenmukaiset tilat ja työvälineet, opettajat ja opiskelijat voivat keskittyä oppimisprosessiin.

Kunnan tilojen tehokas käyttö on taloudellisesti järkevää. Kannattaakin luoda kunnassa selkeät ja tasapuoliset käytänteet esimerkiksi perusopetuksen ja toisen asteen tilojen iltakäytölle ja huolehtia siitä, että yhteistyö ja tiedonkulku eri käyttäjien välillä on sujuvaa.

On myös syytä panostaa opiston henkilöstön osaamisen kehittämiseen sekä huolehtia siitä, että opistolla on aidosti **resursseja suunnitella ja kehittää toimintaansa** pitkäjänteisesti.

***?**

Tutkimuslähteet & lue lisää:

www.kansalaisopistojenliitto.fi/tutkimus
www.sivistyskunta.fi